

MATERIÁLY

NÁRODNÍ KULTURNÍ POKLADY V OBDOBÍ KOMUNISTICKÉ TOTALITY A VE SVOBODNÉ SPOLEČNOSTI

60 LET KATEGORIE NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY
(1962–2022)¹

JIŘÍ MIHOLA

Abstract

The material presents the establishment of the category of National Cultural Monument in 1962. It was to include the most important and valuable monuments of the Czech Republic, the national cultural treasures. During the following decades of communist totalitarianism, the list of National Cultural Monuments was expanded in number, and among the immovable architectural and technical monuments and movable treasures, ideological monuments related to the history of the revolutionary and workers' movement, the Communist Party and its representatives were declared and given special emphasis in this category until 1989. In 2022, the number of national cultural monuments in the Czech Republic reached 473. For didactic use and for the preparation of excursions, walks and trips, the text is supplemented by thematic tables of national cultural monuments for the period 1962–2022, including a list of ideological monuments that were removed from this category after 1989.

Keywords

national cultural monument, monument care, cultural legislation, Czechoslovakia, Czech Republic, Slovak Republic

¹ *Národní kulturní památky. Praha 1981; Národní kulturní památky a památky České republiky zapsané na seznam světového dědictví Unesco. Praha 2001.*

Národní kulturní památky představují nejhodnotnější a nejvýznamnější součást národního kulturního bohatství České republiky (tzv. národní kulturní poklad). Patří sem nemovité i movité věci nebo jejich soubory, které jsou nevýznamnějšími doklady historického vývoje našeho národa a nositeli nejdůležitějších historických, uměleckých, vědeckých a technických hodnot, nebo které mají přímý vztah k nejvýznamnějším osobnostem a historickým událostem českého národa.² Péče o kulturní dědictví prošla v Československu ve 20. století složitým a zajímavým vývojem.³ Kategorie národních kulturních památek byla stanovena zákonem roku 1958⁴, ale až roku 1962 došlo na základě usnesení vlády k prohlášení prvních třiceti tři památek.⁵ Podle zákona měly být prohlášeny za národní kulturní památky takové kulturní památky, „*kteří tvoří nejvýznamnější součást kulturního bohatství národa, které jsou výrazem nejzávažnějších epoch vývoje našeho národa, projevem jeho tvořivých sil, dokladem nejdůležitějších událostí národních dějin, památky, které připomínají revoluční tradice našeho lidu a dělnické třídy, které reprezentují tisícileté úsilí o naši národní svébytnost od počátku našich dějin až po naši socialistickou současnost.*“⁶ Proč se volba památek zastavila právě na čísle třicet tři se v usnesení vlády nepíše. Je však zřejmé, že výběr akcentoval památky hlavního města Prahy, památky spojené s husitskou a reformační tradicí, významné archeologické lokality i bájná místa nejstarší národní minulosti. Celkově seznam odpovídá určitému politickému „oteplení“ 60. let, přestože se v odůvodnění explicitně zdůrazňuje, že

² Tematická mapa: *Česká republika. Národní kulturní památky. III. vydání.* B.A.T. program 2005.

³ BAREŠOVÁ, J. – HORÁK, M. – SOCHOR, V. – HOFMANN, D.: *Kulturní dědictví.* Brno 2013, s. 53 a n.

⁴ Zákon č. 22/1958 Sb. O kulturních památkách, se záměrem zdůraznit mimořádný význam některých kulturních památek a zajistit jim přednostní péči státu při jejich ochraně a obnově.

⁵ Srovnej: Usnesení vlády ze dne 30. března 1962, č. 251, Prohlášení národních kulturních památek. Sb. 1962, s. 329. Jednalo se o tyto památky: 1. chráněnou oblast Pražského hradu i s archeologickými nálezy, 2. české korunovační klenoty, 3. horu Říp s rotundou sv. Jiří, 4. pole s pomníkem Přemysla Oráče ve Stadicích, 5. slovanské hradiště v Mikulčicích, 6. slovanské hradiště Budeč, 7. znojemskou hradní rotundu, 8. hrad Přimdu, 9. Přemyslovský palác v Olomouci, 10. Sázavský klášter, 11. Vyšehrad (oblast hradu s opevněním a hřbitovem), 12. hrad Karlštejn, 13. Karlův most v Praze (s věžemi i sochami), 14. Staroměstské náměstí v Praze se Staroměstskou radnicí, Týnským chrámem a palácem Kinských, 15. Karolinum v Praze, 16. Vlašský dvůr v Kutné Hoře, 17. Betlémskou kapli v Praze, 18. Kozí hrádek u Tábora, 19. Novoměstskou radnici v Praze, 20. Tábor (historické jádro města), 21. zámek v Litomyšli, 22. Bílou horu (bojiště a letohrádek Hvězda s oborou), 23. Bratrský sbor ve Fulneku (Památník Jana Ámose Komenského), 24. Tylovo (Stavovské) divadlo v Praze, 25. Národní divadlo v Praze, 26. Národní museum v Praze, 27. budovu „U kaštanu“ v Praze – Břevnově (Muzeum počátků československého dělnického hnutí), 28. Lidový dům v Praze, 29. Duchcovský viadukt, 30. hrad a pevnost Špilberk, 31. Lidice, 32. Malou pevnost se hřbitovem v Terezíně, 33. Národní památník na Vítkově.

⁶ *Národní kulturní památky a další rozvoj památkové péče. Dvě závažná usnesení vlády.* Památková péče 22, 1962, č. 6, s. 161–163.

Kde slavná česká minulost začala. Mezi prvními 33 prohlášenými národními kulturními památkami byly také Stadice – památník s polem Přemysla Oráče. Foto: Jiří Mihola.

„...obsahuje význačné památky archeologické i památky dějin dělnického hnutí a bojů za osvobození naší vlasti Sovětskou armádou.“ Po roce 1989 z této skupiny vypadly pouze Duchcovský viadukt, hostinec U kaštanu a Lidový dům v Praze. Do očí bijící „památky“ propagující komunistickou ideologii a dělnické hnutí nejvíce zaplevelily tuto kategorii při rozšiřování v době tzv. normalizace a částečně i v 80. letech. Na Slovensku byla iniciativa vyzdvihnout nejvýznamnější památky ještě rychlejší. Podle usnesení předsednictva Slovenské národní rady z 27. února 1961, č. 24, bylo prohlášeno prvních 23 národních kulturních památek.⁷ I tam byl seznam vybraných památek poměrně reprezentativní, důraz na komunistickou ide-

⁷ Tamtéž, s. 162. Dále srovnej: Usnesení předsednictva Slovenské národní rady ze dne 27. února 1961 č. 24 podle paragrafu 3 zákona č. 7/1958 Zb. SNR, o kulturních památkách. Jednalo se o tyto památky: 1. slovanské hradiště Devín, 2. Bratislavský hrad a jeho areál, 3. hrad Trenčín, 4. hrad a archeologické památky staroslovanského osídlení v Nitře, 5. Oravský hrad; 6. dílo Mistra Pavla z Levoče v Levoči, 7. Spišský hrad, 8. hrad ve Zvoleni, 9. památník rolnické vzpoury z roku 1831 v Haniskách,

ologii však poněkud překvapivě působí více než na české straně. Roku 1969 přibyla na seznamu jediná položka – Staré město, Modrá a Sady – soubor památek velkomoravské sídelní aglomerace, tedy další z nejvýznamnějších archeologických nalezišť v zemi. V červenci 1971 vláda rozhodla o zařazení bývalé koněspřežní železnice z Českých Budějovic do Lince mezi národní kulturní památky (na českém území se její části nacházejí v přírodním terénu, staniční budovy v Českých Budějovicích, přeprahací stanice v Bujanově, v Holkově a další, celkem 22 položek).⁸ Zcela zásadní vstup ideologie do oblasti památek a památkové péče souvisí s rokem 1978. Tehdejší seznam s návrhy je rozdělen do dvou částí. Část A obsahuje kulturní památky revolučního a dělnického hnutí, protifašistického odboje a osvobozovacích bojů. Mezi největší kulturní a historické poklady je navržen Dělnický dům na Kladně, Pomník obětem Svárovské stávký ve Velkých Hamrech, Památník slovanského bratrství v Mnichu, Památník Josefa Hybeše v Dašicích, Rodný dům Bohumíra Šmerala v Třebíči, Památník obětem Frývaldovské stávký v Lipové a také Rodný dům Klementa Gottwalda v Dědicích, který se poté s železnou pravidelností objevoval snad ve všech publikacích a učebnicích jako památka, kterou nikdo nesmí přehlédnout. „Památka“ byla popsána následujícím způsobem: „*Dům v Dědicích s pamětní deskou na fasádě, v němž se narodil 23. 11. 1896 Klement Gottwald, byl v roce 1971 pietně rekonstruován. Je zde zařazena expozice dokumentující názorně revoluční cestu Klementa Gottwalda ve spojení s dějinami dělnického hnutí. Objekt je přístupný veřejnosti. V okolí památníku bude zřízen areál pro slavnostní shromáždění občanů. Z okresního města Vyškova bude vybudována stezka Kl. Gottwalda, která povede podél říčky Hané k rodnému domku.*“ Vlastníkem domku byl KV KSČ Brno, uživatelem Muzeum dělnického hnutí v Brně. Ve zdůvodnění se uvádělo: „*Rodné místo Klementa Gottwalda, kde se zachováním autentického pro-*

10. památník v Liptovském Mikuláši, 11. městská radnice v Prešově, 12. náměstí před bývalou správní budovou závodu v Krompaších, 13. Kollárův dům v Lubochni, 14. budova tiskárny a redakce a bývalé ilegální centrum komunistického tisku ve Vrútkách, 15. Dělnický dům v Banské Bystrici, 16. Kaliště, 17. Dukelské bojiště s památníky na Dukle a ve Svidníku, 18. budova Košického vládního programu v Košicích, 19. Slavín v Bratislavě, 20. budova báňské a lesnické akademie v Banské Štiavnici, 21. stará budova bývalé Matice slovenské v Martině, 22. lyceum v Konventní ulici v Bratislavě, 23. Academia Istropolitana v Bratislavě. Památky byly rozděleny do třech skupin. V první byly starší architektonické objekty – zejména hrady, které se dostaly už dříve do povědomí národa, psalo se o nich v krásné literatuře nebo se o nich zpívalo v lidových písních nebo byly skvěle zakomponovány do krajiny. Druhá skupina obsahovala památky evropského významu, které měly zároveň úzký vztah ke slovenskému etniku. Třetí skupina byla definována jako objekty, které dokládají přeměnu slovenské feudální společnosti na moderní kulturní a politický národ. JANKOVIČ, V. a kol.: *Národné kultúrne pamiatky na Slovensku*. Martin 1980, s. 8.

⁸ Ústřední věstník České socialistické republiky, částka 7, ročník 1971. V Praze dne 15. listopadu 1971, s. 1; 15. usnesení vlády České republiky ze dne 21. července 1971, č. 187 o prohlášení českého úseku býv. Koněspřežní železnice z Českých Budějovic do Lince za národní kulturní památku.

Nejznámější z „ideologických národních kulturních památek“ – domnělý rodný dům Klementa Gottwalda v Dědicích (dnešní stav). Stavení není označeno, nicméně jeho podoba zůstala nezaměnitelná. Před rokem 1989 nemohl chybět v žádné publikaci o památkách Československa nebo Jihomoravského kraje. Foto: Jiří Mihola.

středí i náplní zdůrazňuje význam osobnosti a dílo Klementa Gottwalda, jeho nesmírné zásluhy o vítězství socialismu v naší zemi.“⁹ Mezi zcela ideologicky exponovanými návrhy byly zařazeny také historicky skutečně významné a pietu zasluhující Ležáky, Památník vítězství v Javoříčku, Památník odboje v Ploštině nebo Pomník obětem důlní katastrofy na dole Nelson v Oseku a další, které jsou na seznamu národních kulturních památek i dnes. Část B zahrnovala seznam kulturních památek mimořádného uměleckého, historického a kulturně politického významu v dějinách našeho národa. Anežský klášter v Praze, hrady Zvíkov, Rábí, Babiččino údolí se zámek v Ratibořicích, rodné domy Karla Havlíčka Borovského v Havlíčkově Borové a Františka Palackého v Hodslavicích byly důstojnou protiváhou první skupiny, Areál rodiště Jana Žižky v Trocnově a Rodný dům Mistra Jana Husa a jeho socha v Husinci, významná místa naší historie, byla v normalizačním výkladu posunuta v kontextu komunistické ideologie, která zdůrazňovala husitskou revoluční

⁹ Ústřední věstník České socialistické republiky, částka 4, ročník 1978. V Praze dne 6. října 1978, s. 70–71. Srovnej také dřívější pojednání o těchto ideologických památnících: KOSTKA, J. – SVA-TOŇ, J. – VONDRA, J.: *Památky dělnického revolučního hnutí, jejich ochrana, obnova a společenské poslání*. Zprávy památkové péče 21, 1961, č. 3–4, s. 65–110.

tradici a další pokrokové tradice minulosti.¹⁰ K dalšímu rozšíření počtu Národních kulturních památek došlo ještě na sklonku totality, v letech 1988 a 1989.¹¹ Počet národních kulturních památek narostl také na Slovensku, které v rámci této kategorie ochrany památek dále vedlo samostatnou politiku.¹²

Po sametové revoluci kategorie národní kulturní památky nepřestala existovat. Některé nejvýznamnější památky se počínaje rokem 1991 objevily na mapě UNESCO. Zájem o církevní památky avizovalo zařazení nejstaršího mužského benediktinského kláštera v Praze na Břevnově, který také znovu ožil řeholním životem. V letech 1991 a 1992 přibylo na seznam vždy jen po jedné památce. Za zlomový lze považovat rok 1995, kdy přibylo 57 nových národních kulturních památek. Mezi hrady, zámky, kláštery, poutními místy se nově pamatovalo také na příklady moderní architektury, konkrétně na funkcionalistickou Müllerovu vilu a vilu Tugendhat, která si po letech účelového využívání (v prostorách vily Tugendhat probíhal před rokem 1989 tzv. nápravný tělocvik) získávala stále větší, zaslouženou pozornost. Ve stejném roce nadešel čas vyrovnat se s dědictvím komunistické totality. Vláda rozhodla o zrušení statusu národní kulturní památky u památek ideologického charakteru.¹³ Částečně byla tato operace provedena již roku 1991 a znovu také roku 1999, kdy se měnilo usnesení vlády na silnější nařízení vlády.¹⁴ Po skromných početních přírůstcích na konci 20. století došlo roku 2001 k prohlášení 56 nových národních kulturních památek. Mezi největší poklady se však dostávaly také poněkud diskutabilní památky, kde jejich povýšení souviselo například s řešením složitých majetkoprávních poměrů. Ve Slovenské republice na začátku 21. století došlo k zásadní změně, když se začaly všechny kulturní památky a památkové zóny považovat za národní kulturní památky.¹⁵ Začaly se objevovat kritické hlasy upozorňující na příliš veliké množství prohlášení. V roce 2008, kdy na seznamu přibylo 29 nových položek, se na stránkách časopisu *Zprávy památkové péče* objevil kritický diskusní příspěvek. Jeho autor poukázal na

¹⁰ Ústřední věstník České socialistické republiky, částka 4, ročník 1978. V Praze dne 6. října 1978, s. 72 a následující. Na „památky revolučních tradic“ byl kladen zvláštní důraz při práci s mládeží. Srovnej: *Ochránce kulturních památek. Odznak odbornosti*. Praha 1986, s. 70–76 (Památky revolučních tradic).

¹¹ Stav k roku 1986 zachycuje např. publikace: HEROUT, J.: *Jak poznávat kulturní památky?* Praha 1986, s. 313–315.

¹² JANKOVIČ, V. a kol.: c. d., s. 8–11.

¹³ Nařízení vlády č. 262/1995 Sb. O prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky.

¹⁴ Nařízení vlády č. 147/1999 Sb. Některé osobnosti a místa s nimi spjatá si však pro své dílo a pohnuté osudy pozornost zaslouží. Např. Bedřich Václavek, jehož medailon přinesl *Třebíčský zpravodaj* 2014, č. 4, s. 11.

¹⁵ Zákon NR SR č. 49/2002 Z.z. o ochraně památkového fondu. Podle tohoto zákona se za národní kulturní památky považují všechny památky zapsané v Ústředním zoznamu kultúrnych pamiatok.

určitou účelovost prohlašování ve smyslu uspokojení všech krajů, s pichlavou poznámkou citující tiskovou konferenci vlády z 28. dubna 2008, v níž zaznělo, že „Praha je již přesycena národními kulturními památkami“. Kriticky upozornil na pouze „bleskovou“ konzultaci vlády s Národním památkovým ústavem. Více než uměleckohistorické hodnocení prý převládlo reprezentační hledisko, kdy mají vybrané objekty sloužit jako „výkladní skříň“ jednotlivých krajů. Autor také upozornil na to, že mnohé památky v rámci památkových zón či rezervací mají často paradoxně vyšší hodnotu než některé zapsané památky.¹⁶ Těchto argumentů se chytili někteří další autoři.¹⁷ Dominantní místo v rozšíření seznamu v roce 2008 náleželo církevním památkám, přibyl slavný Velehrad, monumentální mariánský poutní chrám v Přesčticích, Santiniho Křtiny, poutní kostel sv. Vavřince a sv. Zdislavy v Jablonném v Podještědí, malý, ale unikátní kostel sv. Mikuláše ve Vinci nebo dřevěný hřbitovní kostel v Broumově.¹⁸ Roku 2010 přibylo 38 nových národních kulturních památek.

Mapa rozšíření počtu národních kulturních památek o 38 nových položek v roce 2010.

Zdroj: MF Dnes, 30. 1. 2010, s. 8.

¹⁶ Srovnej: *Třešně na památkovém dortu. Komentář k prohlášení nových národních kulturních památek*. Zprávy památkové péče 68, 2008, č. 4, s. 324–325.

¹⁷ PAUKRT, V.: *Ještě jednou k prohlášení nových národních kulturních památek*. Zprávy památkové péče 69, 2009, č. 3, s. 220–221.

¹⁸ *Na mši svatou do národní kulturní památky*. Katolický týdeník, číslo 23, 3.–9. června 2008, s. IV (dovolenková příloha).

Seznam byl hodnocen jako jeden z nejpestřejších vůbec, mezi národní poklady se dostala čistírna odpadních vod v Praze – Bubenči, barokní hřbitov ve Střílkách, kompletně opravená jízďárna ve Světcích u Tachova, ženský cisterciácký klášter Porta Coeli, unikátně přesunutý kostel v Mostu, ale také dodnes uchvacující železniční motorový vůz „Slovenská strela“ nebo pohádkově krásná vodní elektrárna – přehrada poeticky nazvaná Les Království v Bílé Třemešné.¹⁹ Roku 2012 se na seznam národních kulturních památek vrátilo fojtství v Jasenné na Zlínsku. Roku 2015 vláda rozšířila seznam o devět movitých památek, přibyly např. Madona z Veverří, Šlikovská šperkownice z Náchoda nebo Žlutický kancionál.²⁰ Dalších 15 památek bylo prohlášeno za národní kulturní památku roku 2017.²¹ Soupis byl rozšířen např. o Ďáblický hřbitov, Palác Lucerna, Invalidovnu v Praze, krematoria v Nymburce a v Brně, falc v Chebu, Blatenský kanál nebo klášter Louka u Znojma (dnes ve Znojmě), spjatý s Prokopem Divišem. V jubilejním roce 2018, kdy jsme si připomínali sto let republiky, bylo do kategorie národních kulturních památek připsáno celkem 19 poutních areálů napříč všemi kraji. Za Prahu přibyl poutní areál Panny Marie Vítězné na Bílé hoře, ve Středočeském kraji malebný Svatý Jan pod Skalou, v Karlovarském Chlum u svaté Máří, v Libereckém Hejnice, v Jihočeském Klokoty u Tábora a Římov, v Olomouckém Svatý kopeček, v Jihomoravském Mikulov se Svatým kopečkem, v Moravskoslezském Frýdek, ve Zlínském Svatý Hostýn i s Jurkovičovou křížovou cestou, v Plzeňském Mariánská Týnice, v Ústeckém Bohosudov, v Královéhradeckém Lhoty u Potštejna známější jako Homole s unikátními růžencovými schody, v Pardubickém Chlumek u Luže a další.²² Na počátku roku 2019 se zdálo, že jediným novým přírůstkem bude slavná usedlost Bertramka v Praze na Smíchově, kde u manželů Duškových při svém pražském pobytu bydlel W. A. Mozart. Na tento rok však připadlo 30. výročí sametové revoluce, a to bylo mimo jiné motivací pro rozšíření seznamu o památky symbolizující úsilí a boj za svobodu a demokracii. Přibylo sedm nových položek: kostel sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze, Hlávková studentská kolej v Praze, budova Československého rozhlasu v Praze, hrob Jana Palacha na Olšanských hřbitovech v Praze, ve Středočeském kraji hrobka T. G. Masaryka na hřbitově v Lánech, v Pardubickém kraji Zámeček v Pardubičkách

¹⁹ Lidové noviny, 5. 2. 2010, s. 5; Mladá fronta Dnes, 9. 2. 2010, s. C3; Deník Rovnost, 9. 2. 2010, s. 6; podrobněji také: MOTÝL, I.: *Nové národní památky. Strela, hotel i krematorium*. Týden, 5. 4. 2010, s. 40–45.

²⁰ Právo, 10. 7. 2015, s. 9.

²¹ Nařízení vlády ze dne 20. února 2017 o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky. Předpis č. 69/2017 Sb., Sbírka zákonů, ročník 2017, částka 23, ze dne 6. 3. 2017; Mladá fronta dnes, 25. 2. 2017, s. 4.

²² Nařízení vlády č. 23/2018 Sb. ze dne 31. ledna 2018 o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky. MOTÝL, I.: *Barokní perly s národním titulem*; Týden 8/2018, s. 80–81.

– Larischova vila, v Moravskoslezském kraji hrob Jana Zajíce na hřbitově ve Vítkově.²³ Na církevní památky, farní kostely a poutní místa se znovu pamatovalo roku 2022. Netradičně se však toto rozšíření týkalo pouze Královéhradeckého kraje. Jednalo se o kostel sv. Prokopa v Bezděkově nad Metují, kostel sv. Máří Magdaleny v Božanově, kostel sv. Václava v Broumově, kostel Všech svatých v Heřmánkovicích, kapli Panny Marie Sněžné na Hvězdě v Hlavňově, kostel sv. Barbory v Otovicích, kostel sv. Jakuba Většího v Ruprechticích, kostel sv. Markéty v Šonově, kostel sv. archanděla Michaela ve Verněřovicích, kostel sv. Anny ve Vižňově, kostel Panny Marie, sv. Jiří a sv. Martina v Martínkovicích.²⁴ V roce 60. výročí existence kategorie národních kulturních památek se jejich počet v České republice posunul na číslo 473. Ještě v listopadu 2022 však vláda začlenila mezi kulturní poklady dalších osm památek, s tím, že nařízení nabyde účinnosti začátkem července 2023.²⁵

Dá se předpokládat, že i do budoucna bude počet národních kulturních památek dále narůstat a další z nich se také posunou do kategorie UNESCO. A s jejich vyšším počtem bude zřejmě přibývat i diskusí, jestli takto početná kategorie národních klenotů dává smysl. Národní kulturní památky jsou však také pokladnicí příběhů i svědectvím doby. Pro učitele dějepisu jsou inspirací pro přípravu programů dějepisných exkurzí, komplexních i tematických.²⁶ Dnes se kromě vlastní návštěvy vybraných objektů nabízí také bohaté edukační možnosti.²⁷ Výchova ke vztahu ke kulturně historickému dědictví je důležitou výzvou především pro školní prostředí, posilování vztahu k minulosti a kultuře národa prostřednictvím poznávání památek má význam pro celou naši společnost.

²³ Nařízení vlády č. 289/2019 Sb. ze dne 30. října 2019 o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky.

²⁴ Nařízení vlády č. 25/2022 Sb. ze dne 26. ledna 2022 o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky.

²⁵ Jedná se o zámky Jezeří, Moravský Krumlov, Rosice, Plumlov, hrad Veveří v Brně, klášter augustiniánů v Brně, klášter v Pivoni a klášter augustiniánů v Roudnici nad Labem.

²⁶ MIHOLA, J.: *Regionální exkurze po České republice a exkurze do Prahy v pregraduální přípravě učitelů dějepisu na katedře historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity*. Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, řada společenských věd 34, 2020, č. 2, s. 139–151.

²⁷ PARKAN, F. a kol.: *Výchova ke vztahu ke kulturně historickému dědictví. Metodická příručka*. Praha 2008; HAVLŮJOVÁ, H. – HUDEC, P. – INDROVÁ, M. a kol.: *Památky nás baví 1. Objevujeme kulturní dědictví s předškoláky a žáky 1. stupně základních škol*. Praha 2015. Certifikovaná metodika *Památky nás baví 1: Objevujeme kulturní dědictví s předškoláky a žáky 1. stupně základních škol* vznikla v rámci projektu „Vzdělávací role Národního památkového ústavu: Edukace jako klíčový nástroj zkvalitnění péče o kulturní dědictví České republiky“ (DF12P01OVV014), který byl podpořen Ministerstvem kultury z Programu aplikovaného výzkumu a vývoje Národní a kulturní identity (NAKI) v letech 2012–2015. Na řešení projektu spolupracovaly Národní památkový ústav, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy a Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity.

Národní kulturní památka Kokořín. Jeden z příkladů, nad nimiž probíhala polemika, zda do nejvyšší památkové třídy opravdu patří. Jedná se o malebně položenou stavbu, ale také o zříceninu hradu romanticky obnovenou na začátku 20. století, v jejichž interiérech se nenacházejí mobiliáře zvláštní hodnoty. Foto: Jiří Mihola.

²⁸ Pro další práci a přípravu exkurzí, vycházek a výletů doporučuji publikace: KUČA, K. a kol.: *Průvodce po památkách ve správě Národního památkového ústavu*. 2. vydání. Praha 2018; TOMÍŠKOVÁ, M. a kol.: *Znamé i neznámé cesty dědictví*. Brno 2010; dále publikace nakladatelství Olympia *Navštivte....* V této řadě již vyšly *Hrady a zámky*; *Zříceniny hradů*; *Městské památkové rezervace*; *Podzemí*; *Technické památky*; *Poutní místa v Čechách*; *Poutní místa na Moravě a ve Slezsku*; *Kláštery*; *Bojiště*; *Pevnosti a opevnění*; *Skanzeny*; *Židovské památky*; *Větrné mlýny*; *Rodné domy v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*.

PŘÍLOHA

Tematicky sestavený seznam národních kulturních památek ČR (1962–2022)²⁸

	NEMOVITÉ NKP NA ÚZEMÍ HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY
Praha 1 – Hradčany	Pražský hrad; premonstrátský klášter na Strahově
Praha 1 – Josefov	Staronová synagoga; Starý židovský hřbitov
Praha 1 – Malá Strana	jezuitské gymnázium; kostel sv. Mikuláše; sídlo Parlamentu České republiky
Praha 1 a 2 – Nové Město	klášter benediktinů na Slovanech; kostel sv. Cyrila a Metoděje; Národní divadlo; Novoměstská radnice; palác Lucerna; Petschkův palác, čp. 929; pomník sv. Václava
Praha 1 – Staré město	Anežský klášter; Betlémská kaple; Dům u Černé Matky Boží; Dům umělců (Rudolfinum); Karlův most; Karolinum; Klementinum; kostel Panny Marie před Týnem; Obecní dům hl. města Prahy a Prašná brána; palác Kinských; Staroměstská radnice; Staroměstské náměstí a památník Mistra Jana Husa; Stavovské divadlo
Praha 2 Praha 2 – Vinohrady Praha 2 – Vyšehrad	budova československého rozhlasu Hlávková studentská kolej Kostel Nejsvětějšího Srdce Páně kostel sv. Cyrila a Metoděje pevnost Vyšehrad
Praha 3 – Žižkov	Hrob Jana Palacha; Žižkov – čestná pohřebiště na Olšanech; Národní památník na Vítkově s hrobem neznámého vojína
Praha 4 – Točná	Točná, hradiště a keltské oppidum Závist
Praha 5 – Smíchov Praha 5 – Zbraslav	Usedlost Bertramka Zbraslav – klášter cisterciáků
Praha 6	Břevnovský klášter benediktinů; čistírna odpadních vod; hradiště Šárka; letohrádek Hvězda s bojištěm a oborou na Bílé Hoře; poutní areál s kostelem Panny Marie vítězné na Bílé hoře; Müllerova vila od Adolfa Loose
Praha 8 – Kobylisy	Památník protifašistického odboje
Praha 8 – Karlín	Invalidovna
Praha 8	Ďáblický hřbitov v Praze s Čestným pohřebištěm popravených a umučených politických vězňů a příslušníků druhého a třetího odboje

	NEMOVITÉ NKP MIMO ÚZEMÍ PRAHY
HRADY	Bezděz; Bítov; Bouzov; Brno – hrad a pevnost Špilberk; Buchlov; Český Šternberk; Grabštejn; Cheb – falc, Karlštejn; Kokořín; Kost; Kozí Hrádek; Křivoklát; Kunětická Hora; Lemberk; Lipnice nad Sázavou; Nové Hrady (jižní Čechy); Olomouc – Přemyslovský hrad; Pernštejn; Přimda; Rabí; Strakonice; Šternberk; Švihov; Tábor – hrad Kotnov a Bechyňská brána; Trosky; Velhartice; Veverčí; Zvíkov; dvojhradí Žebrák a Točnick
ZÁMKY	Bečov nad Teplou – hrad a zámek; Benešov nad Ploučnicí; Brandýs nad Labem s parkem; Bruntál; Březnice; Bučovice; Buchlovice; Červená Lhota; Červená Řečice; Červené Poříčí; Český Krumlov; Dačice; Duchcov; Frýdlant; Hluboká nad Vltavou; Horšovský Týn; Hořovice; Hradec nad Moravicí; Hrádek u Nechanic; Hrubý Rohozec; Humprecht; Jaroměřice nad Rokytinou; Javorník – Jánský vrch; Jezeří; Jindřichův Hradec; Kačina; Konopiště; Kozel; Krásný Dvůr; Kratochvíle; Kroměříž a Květná zahrada; Kuks – hospital; Kunštát; Kynžvart; Lednice; Libochovice; Litomyšl; Lysice; Manětín; Milotice; Mnichovo Hradiště; Moravský Krumlov; Náchod; Náměšť nad Oslavou; Nové Město nad Metují; Opočno; Orlík; Pardubice s opevněním; Ploskvice; Plumlov; Průhonice – zámek a park; Rájec nad Svitovou; Ratibořice a Babiččino údolí; Rosice; Rožmberk; Slatiňany; Slavkov u Brna; Sychrov; Telč; Třeboň a Schwarzenberská hrobka; Týnec u Klatov; Uherčice; Valtice; Velké Losiny; Veltrusy; Vimperk; Vizovice; Vranov nad Dyjí a zřícenina Nový hrádek u Lukova; Zákupy a zámecký hospodářský dvůr; Žleby
KLÁŠTERY	Brno – klášter augustiniánů s chrámem Nanebevzetí Panny Marie na Starém Brně; Broumov – klášter benediktinů; Chotěšov – klášter premonstrátek; Kadaň; Kladruby; Milevsko; Olomouc – Klášterní Hradisko; Osek; Pivoň – klášter augustiniánů; Plasy; Předklášteří – Porta Coeli; Roudnice nad Labem – klášter augustiniánů; Sázava; Teplá u Mariánských lázní; Třebíč – klášter s bazilikou sv. Prokopa; Třeboň – klášter augustiniánů s kostelem sv. Jiljí; Vyšší Brod; Zlatá Koruna; Znojmo – klášter Louka, Želiv – klášter premonstrátů
POUTNÍ MÍSTA	Bohosudov (v obci Krupka); Dolní Hedeč (u Králík) – poutní areál s kostelem Nanebevzetí Panny Marie; Frýdek – bazilika Navštívení Panny Marie; Hejnice; Horní Police – kostel Navštívení Panny Marie; Chlum u sv. Máří; Chlumek u Luže – Panna Maria Pomocná; Jablonné v Podještědí; Jaroměřice u Jevíčka – kalvárie a kostel Povýšení sv. Kříže; Kájov; Klokoty (u Tábora) – kostel Nanebevzetí Panny Marie; Krnov – Cvilín, Panna Maria Sedmibolestná; Křtiny; Lhoty u Potštejna – poutní areál Homole s kostelem Panny Marie Bolestné a růžencovými schody; Mariánská Týnice – kostel Zvěstování Panny Marie; Mikulov – Svatý Kopeček s kaplí sv. Šebestiána; Police nad Metují – kaple Panny Marie Sněžné na Hvězdě; Přeštice; Římov – poutní areál s kostelem sv. Ducha; Ruda u Rýmařova – Křížová cesta a kostel Panny Marie Sněžné; Stará Boleslav – kostel Nanebevzetí Panny Marie; Stará Boleslav – kostely sv. Klimenta a sv. Václava; Svatá hora u Příbrami; Svatý Hostýn; Svatý Jan pod Skalou; Svatý Kopeček u Olomouce; Tvrdkov – Ruda – Křížová cesta a kostel Panny Marie Sněžné; Velehrad; Zelená Hora u Žďáru nad Sázavou – hřbitovní kaple sv. Jana Nepomuckého.

KOSTELY, MODLITEBNY, ROTUNDY	<p>Bezděkov nad Metují – kostel sv. Prokopa; Božanov – kostel sv. Maří Magdaleny; Brno – Petrov, katedrála sv. Petra a Pavla; Brno – kostel sv. Jakuba; Broumov – hřbitovní kostel Panny Marie; Broumov – kostel sv. Václava; Čechovice u Domažlic – sv. Mikuláš; Český Krumlov – sv. Vít; Heřmánkovice – kostel Všech svatých; Jihlava – kostel sv. Jakuba; Karlovy Vary – kostel sv. Maří Magdaleny; Kočí u Chrudimi – kostel sv. Bartoloměje; Kolín – sv. Bartoloměj; Krásné Březno – kostel sv. Floriána; Kutná Hora – chrám sv. Barbory; Liberk – kostel sv. Petra a Pavla se zvonicí a farou; Louny – kostel sv. Mikuláše; Martínkovice – kostel Panny Marie, sv. Jiří a sv. Martina; Most – děkanský kostel Nanebevzetí Panny Marie; Olomouc – sv. Mořic; Opava – kaple sv. Kříže; Opava – konkatedrála; Otovice – kostel sv. Barbory; Polná – kostel Nanebevzetí Panny Marie; Plzeň – katedrála svatého Bartoloměje; Polička – kostel sv. Jakuba s rodnou světničkou Bohuslava Martinů; Ruprechtice – kostel sv. Jakuba Většího; Slavoňov – kostel sv. Jana Křtitele se zvonicí a márnici; Smiřice – kaple Proměnění Páně; Svatý Jakub u Kutné Hory; Šonov – kostel sv. Markéty; Velká Lhota – evangelický kostel; Verněřovice – kostel sv. archanděla Michaela; Vinec – kostel sv. Mikuláše; Vižnov – kostel sv. Anny; Znojmo – rotunda sv. Kateřiny</p>
ARCHEOLOGICKÉ LOKALITY	<p>Budeč; Cebiv – Bezemín, hradiště a mohylové pohřebiště; Dolní Věstonice – nálezy; Dolní Věstonice – Pavlov; Levý Hradec; Libice nad Cidlinou; Mikulčice; Okrouhlé hradiště a Hradišťský kopec u Tachova; Osvětimany – hradiště sv. Klimenta; Staré Město u Uherského Hradiště a Modrá; Starý Plzenec – hradiště Hůrka</p>
TECHNICKÉ PAMÁTKY	<p>Bařice – Velké Těšany – Větrný mlýn; Bechyně – most; Bílá Třemešná – vodní elektrárna a přehrada Les Království; Blatenský vodní kanál; Buřany – Janatův mlýn; Čistá – středověký důl Jeroným (KV); Dlouhá stoka s rybníky Kladským a Novým (u Chebu); Dobrošov – pevnostní systém z 1. republiky; Dobřív – vodní hamr; Harrachov – brusírna Harrachovské sklárny se strojním vybavením; Hostovice – vodní mlýn; Hřebečná – důl Mauritius; Ještěd – horský hotel s vysílačem; Krnov – bývalá přádelna s dílnou vzorkovny – dezinatura včetně strojního vybavení v továrně Alois Larisch; Koněspřežka České Budějovice – Linec; Kuželov – větrný mlýn; Ostrava – kamenouhelný důl Michal; Ostrava – Vítkovice, důl Hlubina; Ostrov nad Ohří – Rudná věž smrti; Pardubice – Winternitzovy automatické mlýny; Písek – most; Příbram – soubor hornických památek v Březových horách; Rožmberská rybníční soustava; Slup – renesanční vodní mlýn; Stádlec – Stádlecký most; Stará huť u Adamova; Stojecín – vodní pila; Šumava – soubor plavebních kanálů na Šumavě; Tasice – sklárna; Třeština – vodní elektrárna; Velké Losiny – papírna</p>

MĚSTSKÉ BUDOVY	Brno – hotel Avion; Brno – vila Tugendhat; Brno – Krematorium a kolumbárium na Ústředním hřbitově; Hradec Králové – Muzeum; Jaroměř – Městské muzeum (Wenkeův obchodní dům); Jáchymov – mincovna; Karlovy Vary – císařské lázně; Kutná Hora – Vlašský dvůr; Mariánské lázně – Lázeňská kolonáda; Nymburk – krematorium; Olomouc – Vila Primavesi; Opava – Společenský dům (Obchodní a živnostenská komora); Ostrava – Lískova vila; Pardubice – krematorium; Poděbrady – vodní elektrárna; Polička – radnice; Prostějov – Národní dům; Rakovník – Sokolovna; Tábor – radnice; Ústí nad Orlicí – Městské divadlo
PAMÁTKA MÍSTA	Brno – čestné pohřebiště na Ústředním hřbitově; Brno – Kounicovy koleje; Fulnek – bratrský sbor; Havlíčková Borová – rodný dům Karla Havlíčka Borovského; Hodslavice – rodný dům Františka Palackého; hora Říp s rotundou sv. Jiří; Husinec – rodný dům Mistra Jana Husa; Javoříčko; Lány – hrobka Tomáše Garriguea Masaryka; Ležáky; Lidice; Morávka u Frýdku Místku – Památník partyzánského hnutí Noční přechod; Osek – pomník obětem katastrofy na dole Nelson; Ostrava – Památník Rudé armády; Pardubice – pietní území „Zámeček“; Ploština – památník odboje; Stadice – památník Přemysla Oráče; Terezín – Malá pevnost a Národní hřbitov; Trocnov – rodiště Jana Žižky; Vítkov – Hrob Jana Zajíce; Životice u Karviné – památník obětem teroru
OSTATNÍ NEMOVITÉ PAMÁTKY	Barokní divadlo na zámku Český Krumlov; Betlém – sochy M. B. Brauna v lese u Kuksu; Čistá – usedlost č. p. 171; Dolánky u Turnova – Dlaskův statek; Havlíčkův Brod – Štáflova chalupa; Jasenná – Mikuláščíkovo fojtství, Karlovice – kosárna; Kladruby nad Labem – hřebčín; Kouřim – opevnění města; Krnín – Zemědělská usedlost č. 3; Kučerov – usedlost č.p. 12; Kynžvartská daguerrotypie (nejstarší způsob fotografování); Louka – návesní zvonice; Mladá Boleslav – Střední strojní průmyslová škola; Olomouc – soubor barokních kašen a sloupů; Pardubice – zámeček v Pardubičkách – Larischova vila; Pavlov – viniční dům čp. 145; Písek – Zemský hřebčinec; Plzeň – Bolevec – Selský dvůr; Pohled' – Michalův statek; Pustevny; Rožnov pod Radhoštěm – skanzen; Střílky – hřbitov; Světce u Tachova – jízďárna; Telecí – usedlost č. p. 16; Třebíč – Židovský hřbitov; Úpice – Dřevěnka – dům č. 92; Velké Karlovice – Fojtství

	MOVITÉ NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY
Praha	České korunovační klenoty; Kodex vyšehradský, Pasionál abatyše Kunhuty; Archiv České koruny; Soubor automobilů NW a Tatra v Národním technickém muzeu; Soubor barokních oltářních obrazů Karla Škréty a Petra Brandla; Soubor zvonů a cimbálů chrámu sv. Víta v Praze; Velislavova bible; Zlomek latinského překladu Kroniky tak řečeného Dalimila umístěný v Národní knihovně; Žlutický kancionál; astronomické hodiny Engelberta Seigeho v Národním technickém muzeu; soubor dvou renesančních sextantů
Adamov u Brna	Světelský oltář v kostele sv. Barbory
Bečov nad Teplou	Relikviář sv. Maura
Brno	Moravské zemské desky; Madona z Veverí
Jihlava	Přemyslovský krucifix umístěný v kostele sv. Ignáce
Kopřivnice	Železniční motorový vůz M 290.001 „Slovenská strela“
Mikulčice	Nálezy
Náchod	Šlikovská šperkovnice
ČR	Soubor gotických soch z období krásného slohu
Stará Boleslav	Staroboleslavské palladium
Tábor	Oltářní křídla z Roudník
Třebechovice	Betlém
Třeboň	Archivní sbírka Historica
Vyšší Brod	Závišův kříž – v klášteře Vyšebrodský cyklus

	NKP VYŠKRTNUTÉ ZE SEZNAMU PO ROCE 1989
Čáslavice (okr. Třebíč)	památník Bedřicha Václavka
Dašice (okr. Pardubice)	památník Josefa Hybeše – venkovský domek předáka dělnického hnutí (1850–1921), který stál u zrodu KSČ
Dědice (Vyškov)	rodný dům Klementa Gottwalda – 23. 11. 1896 se zde narodil 1. dělnický prezident, expozice přibližovala život prostých lidí
Duchcov	Duchcovský viadukt
Havířov – Bludovice	památník obětem nacistického teroru
Hrabyně	památník ostravské operace
Hroznatín (okr. Třebíč)	rodný dům Ludvíka Svobody
Jasenná (okr. Zlín)	fojtství ²⁹
Kladno	Dělnický dům – původně sídlo sociální demokracie, působil zde Gottwald, Zápotocký aj.
Lipová	památník obětem Frývaldovské stávky – připomíná tzv. hladový pochod, při němž četníci zastřelili v listopadu 1931 osm demonstrujících
Mnich (okr. Pelhřimov)	památník slovanského bratrství – partyzánům českým, jugoslávským, sovětským, kteří padli na konci války
Plzeň	spolkový dělnický dům Peklo – postavený z dělnických sbírek jako jeden z prvních 1894–95, 1907 se zde konal VIII. sjezd ČSSD
Praha	hostinec U kaštanu (kdysi ves Tejnec, 7. 4. 1878 zde založena ČSSD); Lidový dům – baroko – C. Lurago, roku 1912 zde Lenin předsedal všeruské konferenci sociálně demokratické dělnické strany Ruska – pak zde od r. 1952 muzeum V. I. Lenina; bývalý Národní dům v Karlíně – secese – konal se zde ustavující sjezd KSČ 14.–16. května 1921; vila Tereza
Rumburk	pomník rumburské vzpoury – 21. 5. 1918 se zdejší vojenská posádka vzbouřila proti válečným hrůzám
Třebíč	rodný dům Bohumíra Šmerala – expozice (1880*)
Velké Hamry	pomník obětem svárovské stávky – 1870 poslali majitelé továren proti stávce dělníků vojsko
Zákolany (okr. Kladno)	rodný dům Antonína Zápotockého

²⁹ Mikuláščíkovo fojtství v Jasenné na Zlínsku je unikátní roubenou stavbou jižního Valašska z poloviny 18. století zachované „in situ.“ Nepatřilo mezi ideologické národní kulturní památky, ale společně s nimi bylo vyškrtáno kvůli neurovnaným majetkoprávním poměrům. Mezi národní kulturní památky se vrátilo roku 2010.

Hotel a vysílač na Ještědu, postavený architektem Karlem Hubáčkem v letech 1966–1973 ve tvaru jednodílného rotačního hyperboloidu, je příkladem národní kulturní památky postavené v období komunistické totality, která si udržuje respekt a těší se zasloužené pozornosti i v současnosti. Foto: Jiří Mihola.

PRAMENY A LITERATURA

Literatura:

BAREŠOVÁ, J. – HORÁK, M. – SOCHOR, V. – HOFMANN, D.: *Kulturní dědictví*. Brno 2013.

HAVLŮJOVÁ, H. – HUDEC, P. – INDROVÁ, M. a kol.: *Památky nás baví 1. Objevujeme kulturní dědictví s předškoláky a žáky 1. stupně základních škol*. Praha 2015.

HEROUT, J.: *Jak poznávat kulturní památky?* Praha 1986.

JANKOVIČ, V. a kol.: *Národné kultúrne pamiatky na Slovensku*. Martin 1980, s. 8.

KOSTKA, J. – SVATOŇ, J. – VONDRA, J.: *Památky dělnického revolučního hnutí, jejich ochrana, obnova a společenské poslání*. Zprávy památkové péče 21, 1961, č. 3–4, s. 65–110.

KUČA, K. a kol.: *Průvodce po památkách ve správě Národního památkového ústavu*. 2. vydání. Praha 2018.

MIHOLA, J.: *Regionální exkurze po České republice a exkurze do Prahy v pregraduální přípravě učitelů dějepisu na katedře historie Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity*. Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, řada společenských věd 34, 2020, č. 2, s. 139–151.

MOTÝL, I.: *Nové národní památky. Strela, hotel i krematorium*. Týden, č. 5. 4. 2010, s. 40–45.

MOTÝL, I.: *Barokní perly s národním titulem*. Týden 8/2018, s. 80–81.

Na mši svatou do národní kulturní památky. Katolický týdeník, číslo 23, 3.–9. června 2008, s. IV (dovolenková příloha).

Národní kulturní památky. Praha 1981.

Národní kulturní památky a památky České republiky zapsané na seznam světového dědictví Unesco. Praha 2001.

Národní kulturní památky a další rozvoj památkové péče. Dvě závažná usnesení vlády. Památková péče 22, 1962, č. 6, s. 161–163.

Ochránce kulturních památek. Odznak odbornosti. Praha 1986, s. 70–76.

PARKAN, F. a kol.: *Výchova ke vztahu ke kulturně historickému dědictví. Metodická příručka*. Praha 2008.

PAUKRT, V.: *Ještě jednou k prohlášení nových národních kulturních památek*. Zprávy památkové péče 69, 2009, č. 3, s. 220–221.

TOMÍŠKOVÁ, M. a kol.: *Známé i neznámé cesty dědictví*. Brno 2010.

Tematická mapa: *Česká republika. Národní kulturní památky. III. vydání*. B.A.T. program 2005.

Třešně na památkovém dortu. Komentář k prohlášení nových národních kulturních památek. Zprávy památkové péče 68, 2008, č. 4, s. 324–325.

Ústřední věstník České socialistické republiky, částka 7, ročník 1971. V Praze dne 15. listopadu 1971, s. 1.

Ústřední věstník České socialistické republiky, částka 4, ročník 1978. V Praze dne 6. října 1978, s. 70–71.

Tisk:

Deník Rovnost, 9. 2. 2010, s. 6.
Lidové noviny, 5. 2. 2010, s. 5.
Mladá fronta Dnes, 9. 2. 2010, s. C3.
Mladá fronta Dnes, 25. 2. 2017, s. 4.
Třebíčský zpravodaj 2014, č. 4, s. 11.
Právo, 10. 7. 2015, s. 9.

Legislativní normy:

Zákon č. 22/1958 Sb. O kulturních památkách, se záměrem zdůraznit mimořádný význam některých kulturních památek a zajistit jim přednostní péči státu při jejich ochraně a obnově.

Usnesení předsednictva Slovenské národní rady ze dne 27. února 1961 č. 24 podle paragrafu 3 zákona č. 7/1958 Zb. SNR, o kulturních památkách.

Usnesení vlády ze dne 30. března 1962, č. 251 Prohlášení národních kulturních památek. Sb. 1962, s. 329.

15. usnesení vlády České republiky ze dne 21. července 1971, č. 187 o prohlášení českého úseku býv. Koněšpřežní železnice z Českých Budějovic do Lince za národní kulturní památku.

Nařízení vlády č. 262/1995 Sb. O prohlášení a zrušení prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky.

Nařízení vlády č. 147/1999 Sb.

Zákon NR SR č. 49/2002 Z.z. o ochraně památkového fondu.

Nařízení vlády ze dne 20. února 2017 o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky. Předpis č. 69/2017 Sb., Sbirka zákonů, ročník 2017, částka 23, ze dne 6. 3. 2017.

Nařízení vlády č. 23/2018 Sb. ze dne 31. ledna 2018 o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky.

Nařízení vlády č. 289/2019 Sb. ze dne 30. října 2019 o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky.

Nařízení vlády č. 25/2022 Sb. ze dne 26. ledna 2022 o prohlášení některých kulturních památek za národní kulturní památky.

Mgr. Jiří Mihola, Ph.D.

katedra historie

Pedagogická fakulta MU

Poříčí 9, 603 00 Brno, Česká republika

e-mail: mihola@ped.muni.cz